

QVÆSTIO MEDICA

MANE AGITANDA

IN SCHOLIS MEDICORVM CADOMENSIS ACADEMIÆ.

PRO ALTERA APOLLINARI LAVREA CONSEQVENDA

PRÆSIDE NOBILI VIRO MATTHÆO MAHEVLT DE VAVCOVLEVR, REGIS CONSILIARIO, ORDINARIO MEDICO ET PROFESSORE REGIO.

30

An Intestinorum Difficultati Vena-sectio?

INTESTINA, quæ nutritioni famulantiæ sunt instrumenta (vt pote quorum alia chyli per venas distribuendi gratiâ instituta primam coctionem perficiunt, alia excernendis fecibus mancipata purius alimentum reddunt) omnia sicut cæteræ partes suis subjacent affectionibus, Lienteriæ, Cœliacæ, Diarrhœæ & Dynteriæ, quæ vltima, quod immanitate suâ cæteras antecellat, & supra easdem ipsi Intestinis vim inferat maximam, ideo præ cæteris Intestinorum difficultatis nomen merito est sortita. Hæc frequens & cruenta alui dejectio, cum intestinorum vlcere & torminibus, ab acri & erodente materia procedens, rectè definienda videtur. Quanquam enim circa eorumdem exulcerationem, aliæ nonnunquam occurrant cruentæ dejectiones, quibus Dynteriæ nomen translatus est, vt in mutilatis euenit, solemnibus quibusdam vacationibus suppressis, & ijs qui lautè viuunt & epulantur, consuetæque exercitia derepente intermiserunt, in jecoris etiam imbecillitate, in qua sanguis carniū loturæ recens mactatarum similis deijcitur, vel etiam in redundantia nigri & melancholici sanguinis à jecore vel liene in Intestina regurgitantis : quia tamen absque doloris sensu & torminibus, nec non absque Intestinorum vlcere contingunt, his veræ & propriæ Dynteriæ nomen minime conuenire existimandum est.

IN spuris illis dyntericis affectionibus, sanguis quantitate sæpius, in vera autem qualitate potius peccat: sitenim ab acri & erodente materia, vel in ipsis Intestinis genita, vel aliunde, à toto nimium, aut aliqua parte in intestina confluenta, eademque erodente & exulcerante. Eiusmodi autem materia vt plurimum bilis est flaua, subinde pituita falsa, interdum quoque bilis atra sed rarius. Hos humores cumulant in corpore acres prauique cibi, facili putrescentes, calida vlcem intemperies, ambientis nos aëris constitutio praua, seu nimium feruida fuerit, seu etiam impensè frigida, denique assumpta vel injecta vehementiora seu acriora pharmaca, cuiusmodi sunt elaterium, colocynthis, scammonium & metallicarum mineraliumque præparationum amplissima leges, præcipue verò cum ægris nimium credulibus à circumforancis & ciniflonibus temerariè sibi more exhibeantur.

NE autem Medicis imponere videantur nothæ Dynteriæ, his signis à vera distinguere potes, quod in illis sanguis merus seu impermixtus, copiosius, astatim, periodicè sed longioribus interuallis, & indolenter egeratur : in vera paucus, alteri materiæ seu fecibus permixtus, frequenter, sed paulatim & laboriosè deijciatur : in hac siquidem primò materia mordax cum liquidioribus excrementis, mox ramenta mucosa, postea adiposa ab Intestinis abrasa cum sanguine, pus denique ipsum excernitur. Nonnunquam etiam eò vsque procedit affectus, vt membranosa Intestinorum particula deijciatur. Interea autem dum sic abraduntur & vlcerantur Intestina, dolores contingunt, & ventris tormina, quibus succedit febris aliquando, quam item sitis & vigilie sequuntur. Cum autem quanti ad prædictionem & curationem sit momenti nemo non intelligat, scire vtrum superioribus Intestinis, an verò inferioribus adhæreat affectus, his signis deprehendes, quod scilicet in superioribus dolor longè sit acrior, nec ægrum diu & noctu quiescere sinat, longèque præcedat excretionem, in qua nulla pinguis exeat, quod fecibus magis permixtus sit sanguis, chylosæ etiam magis dejectiones, & ramenta tenuiora : in inferioribus verò quod sit obstusior, ac hebetior sensus, punitionem statim subsequatur excretio frequens, quæ adiposa seu pinguis, crassioraque ramenta exhibet, nec fecibus sanguis sit exquisitè permixtus.

GRAVIS quidem affectus & periculosus, omnique ætati calamitosus, sed pueris magis, deinde senibus, grauidis etiam minatur abortum: huius autem euentus argumenta petenda sunt ex sede, vlcis magnitudine, natura humorum, excretis & symptomatis : à sede quidem vlcis, sitenim Intestina occupauerit, difficilior longè erit curatio quam si crassiora. Ab vlcis magnitudine, tantò grauior existit affectus, quantò altius Intestina exulcerantur. Ex humoris natura, colligitur acutiorem à bile, sed breuiorem, à pituita falsa diuturniorem ac contumaciorem, ab atra demum bile lethalem generari. Ab excretis, indicatur dejectionem sinceram, id est meri humoris fecibus impermixtam malam esse, si mucosus humor vel pinguis quæpiam excernantur, facilius morbum curari, quam si caruncula exeat, tunc enim lethalis est. Denique à symptomatis, si cū cibi fastidio iuncta sit Dynteria, malum, & cum febre, peius, vomitus itè biliosus initio superueniens malus censetur.

CVI affectioni vt ritè medearis, indicationem (Nobile illud methodi medendi instrumentum) probè conulas; ne cum verbosis & imperitis medicis confundaris. Vlcis causæ imprimis tollendæ veniunt, vlcus postea quam citissimè fieri poterit sanandum, habitâ interim ratione symptomatum, doloris scilicet, febris ac vigiliarum. Vlcis causam primò amouebimus per analogia cuilibet humori peccanti remedia, eundem simul blandè purgantia, & robur si fieri possit, ipsi Intestinis conferentia : cui scopo conducent myrobalani, sed maxime rhabarbarum primò dilutum, mox expressum, postea leuiter tostum, illudque vel solitarium, si bilis impermixtum, si cæteri quoque humores peccauerint. Purgatò leuiter corpore, reprimentibus ac tergentibus locus erit, vt causæ conjunctæ simul ac vlcis vna eademque opera prospiciatur : non omittis interim status discutientibus, si qui sint tormina excitantes, vel bilem contemperantibus, si ipsa superabundauerit, vñò verbò, quæ humorum acrimoniam obtundant & Intestinaleniunt, in quem finem lac profuturum arbitramur. Cūque affectio hæc dolores ac vigilias inducat quæ vires prosterunt ac deijciunt, his omni arte sedulò prospiciendum est, ita vt si cætera non profuerint, ad narcotica tandem sit confugiendum; maximum verò præsidium, quodque Deorum etiam manus æmulatur, venæ-sectionem æstimes: ante enim purgationem & post ipsam potest celebrari. Atque cum adsit plenitudo, vt euacuans; dum fluxio, vt reuellens; si inflammatio aut febris, vt refrigerans summo opere contulerit. In omnibus quippe inflammationibus intensisque doloribus præsentaneum esse auxilium nemo non fateatur qui, cum Hippocrate & Galeno vel semel ambulauerit rationemque ducem habuerit.

Ergo Intestinorum Difficultati Vena-sectio?

Proponebat THOMAS MALOVIN Cadomæus, Medicinæ Baccalaureus, die 21. Iunij ab 8. ad meridiem. A. R. S. H. M. DC. LXIX.

CADOMI, Apud IOANNEM CAVELIER, Regis & Academiæ Typographum.

